

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЩОРІЧНА ДОПОВІДЬ про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2025 році

Дмитро Лубінець
Уповноважений Верховної Ради України
з прав людини

Уповноважений
Верховної Ради України
з прав людини

ДМИТРО ЛУБІНЕЦЬ

Ми часто говоримо про права людини як про щось юридичне. Після 12 років збройної агресії Росії проти України права людини — це про базові, життєво важливі речі. Про те, чи є кому почути тебе, коли здається, що весь світ збайдужів.

2025 рік навчив мене дивитися на статистику інакше: за кожною цифрою — людина. За кожним зверненням — чиясь надія. Саме тому у 2025 році моя робота й робота команди Секретаріату Уповноваженого зосереджувалася там, де боліло найбільше. Ми працювали одразу в дев'яти напрямках — і кожен із них мав людське обличчя. Права дітей. Права військових, ветеранів, полонених і військовозобов'язаних. Права цивільних, незаконно утримуваних Росією. Права людей, які втратили дім, близьких, безпеку. Права пенсіонерів, людей з інвалідністю. Права національних меншин (спільнот), релігійних організацій. Права людей на інформацію. Права на справедливий суд. Паралельно ми виконували функції національного превентивного механізму — заходили туди, куди зазвичай не заглядають камери: у місця несвободи. Ми працювали й на євроінтеграційному напрямку, бо шлях України до ЄС неможливий без чесного погляду на те, як ми захищаємо людську гідність.

Усю цю роботу тримала команда: 544 люди — це 33 мої Представники по напрямках та в регіонах, 386 державних службовців, 76 експертів, 49 недержавних службовців. Це люди, які працюють у Києві й областях України.

На жаль, у 2025 році державний механізм функціонував у режимі постійного “гасіння пожеж”: реакція була лише тоді, коли вже

виникла криза. Реакція замість стратегії. Але права людини — це не пожежа, яку можна загасити разовим рішенням. Це система координат, у якій держава має діяти не ситуативно, а послідовно й передбачувано. Потрібне цілісне бачення, чіткий розподіл відповідальності та державна політика захисту прав людини, яка формується не точково, а комплексно. Це відповідальність не окремого міністерства, яке реагує на вузький сегмент проблеми. Це відповідальність Уряду як єдиного організму. Це зона уваги Парламенту, який має забезпечувати законодавчу рамку. Це обов'язкова участь Секретаріату Уповноваженого як незалежного інституційного запобіжника. І це постійна залученість громадянського суспільства — як голосу тих, кого найчастіше не чують.

Хоча у 2025 році були й позитивні моменти та рішення. І всі вони були можливі завдяки нашим людям. Я дякую українським захисникам і захисницям. Дякую енергетикам, медикам, рятувальникам, працівникам критичної інфраструктури, волонтерам, соціальним працівникам, освітянам. Дякую міжнародним партнерам і громадянському суспільству. Висловлюю подяку шановним народним депутатам України — за готовність чути складні питання і шукати рішення, які зміцнюють захист прав людини!

Ця війна — про знищення. Але наша відповідь — про захист. Тому коли є питання: що перемаже — сила зброї чи сила людської гідності? Я впевнено відповім: шлях до перемоги — у рішенні захищати права людини не після війни, а під час неї. Так будується країна, яка дивиться у майбутнє без страху.

Протягом 2025 року до Секретаріату
Уповноваженого надійшло

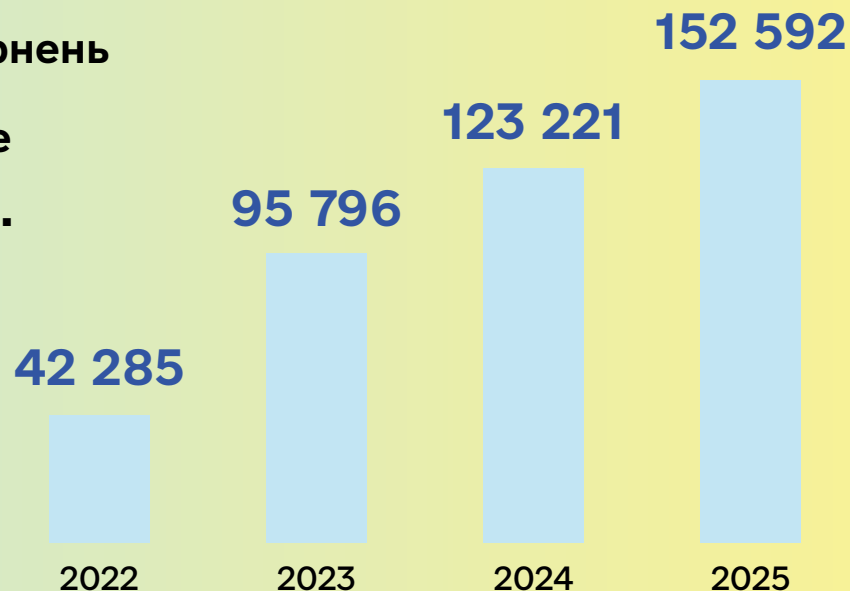
152 592 звернення, з них:

2 791 колективних

149 801 індивідуальних

З 2022 року
кількість звернень
до інституції
зросла майже

на 260%.

Види звернень:

68 542 усних

84 050 письмових

У 2025 році продовжила
роботу безкоштовна

“гаряча лінія”

Секретаріату

Уповноваженого:

0800-50-17-20

“Гаряча лінія” прийняла

63 025 дзвінків.

Найпоширеніша категорія заявників – члени сім'ї військовополонених, зниклих безвісти військовослужбовців – **26,8%**.

ТОП-категорії звернень:

40 834 від членів сімей військовополонених та зниклих безвісти військовослужбовців

7 390 від представників в інтересах члена родини

6 631 від внутрішньо переміщених осіб

5 343 від військовослужбовців

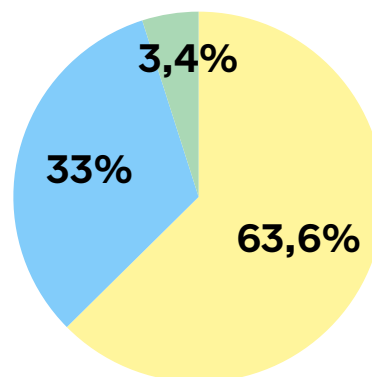
Серед інших категорій:

40 від дітей

459 від іноземців

750 від народних депутатів України

Розподіл звернень за статтю

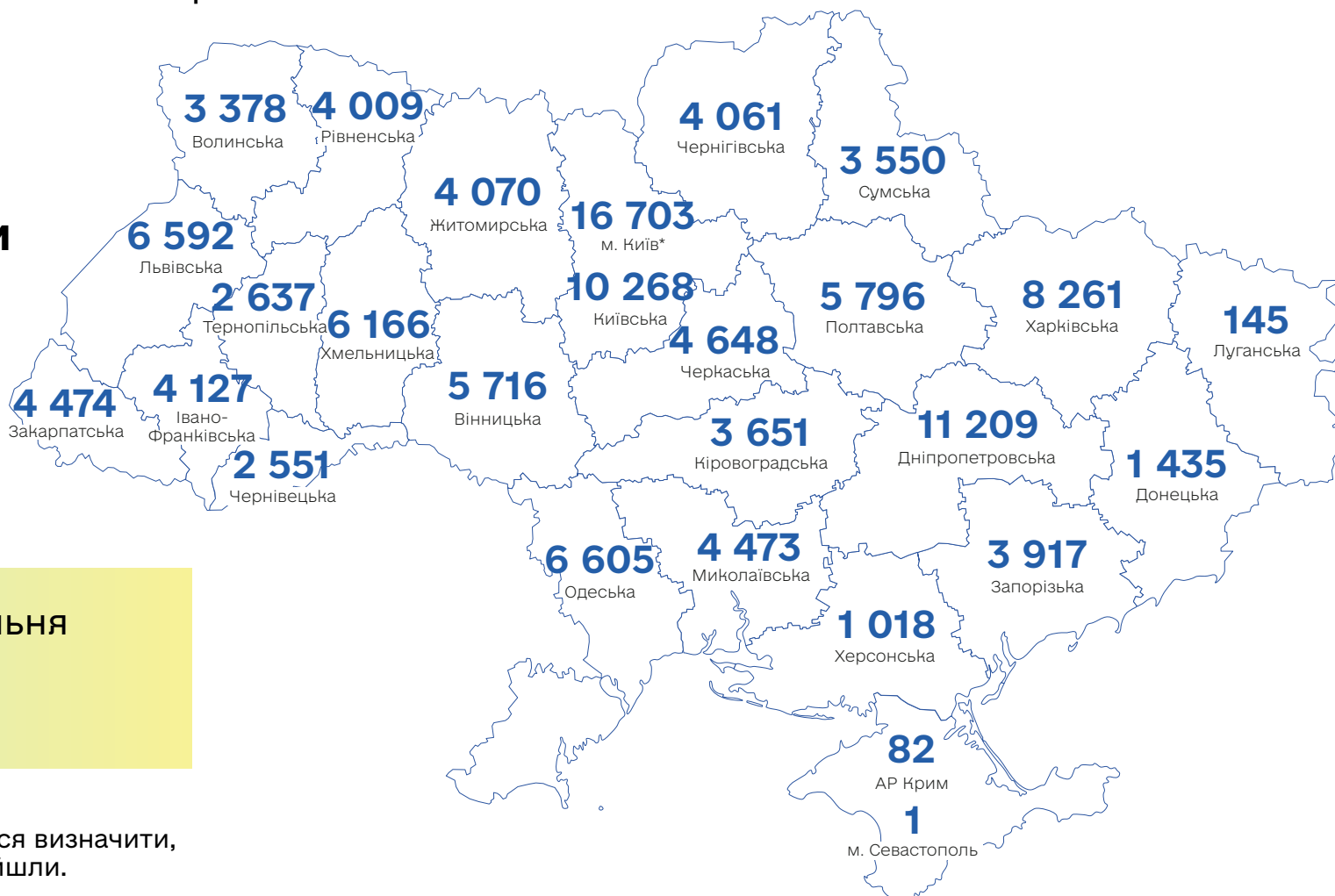
97 041 – жінки;

50 295 – чоловіки;

5 256 – визначити стать заявника було неможливо.

Через регіональну мережу до Секретаріату надійшло **11 853** звернення, з яких **5 507** – подано заявниками особисто під час відвідування Представництв Уповноваженого в областях України.

Звернення від жителів регіонів України

Громадська приймальня у Києві прийняла **3 384** людини.

*Всього 129 543 звернення. У 21 812 зверненнях не вдалося визначити, з якого регіону України надійшли.

У 2025 році розширювалася **регіональна мережа Уповноваженого.**

Сьогодні це 24 регіональні Представництва і 26 приймалень.

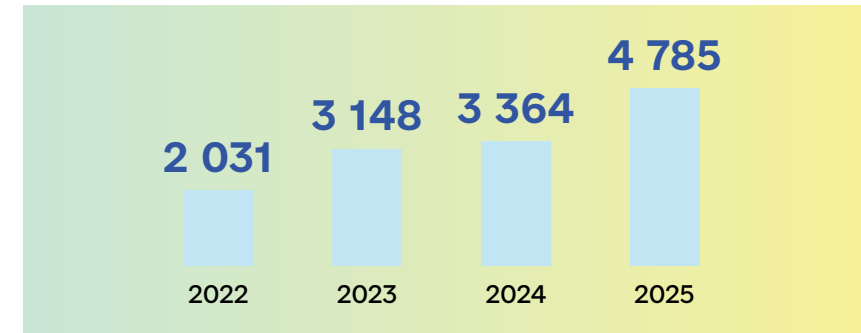
Представники Уповноваженого станом на кінець 2025 року працювали у всіх регіонах України.

■ Відкриті
Центри
у 2025 році

Упродовж 2025 року структурні підрозділи Секретаріату Уповноваженого здійснили **4 785 моніторингових візитів**. Надали **24 363 рекомендації** органам державної влади.

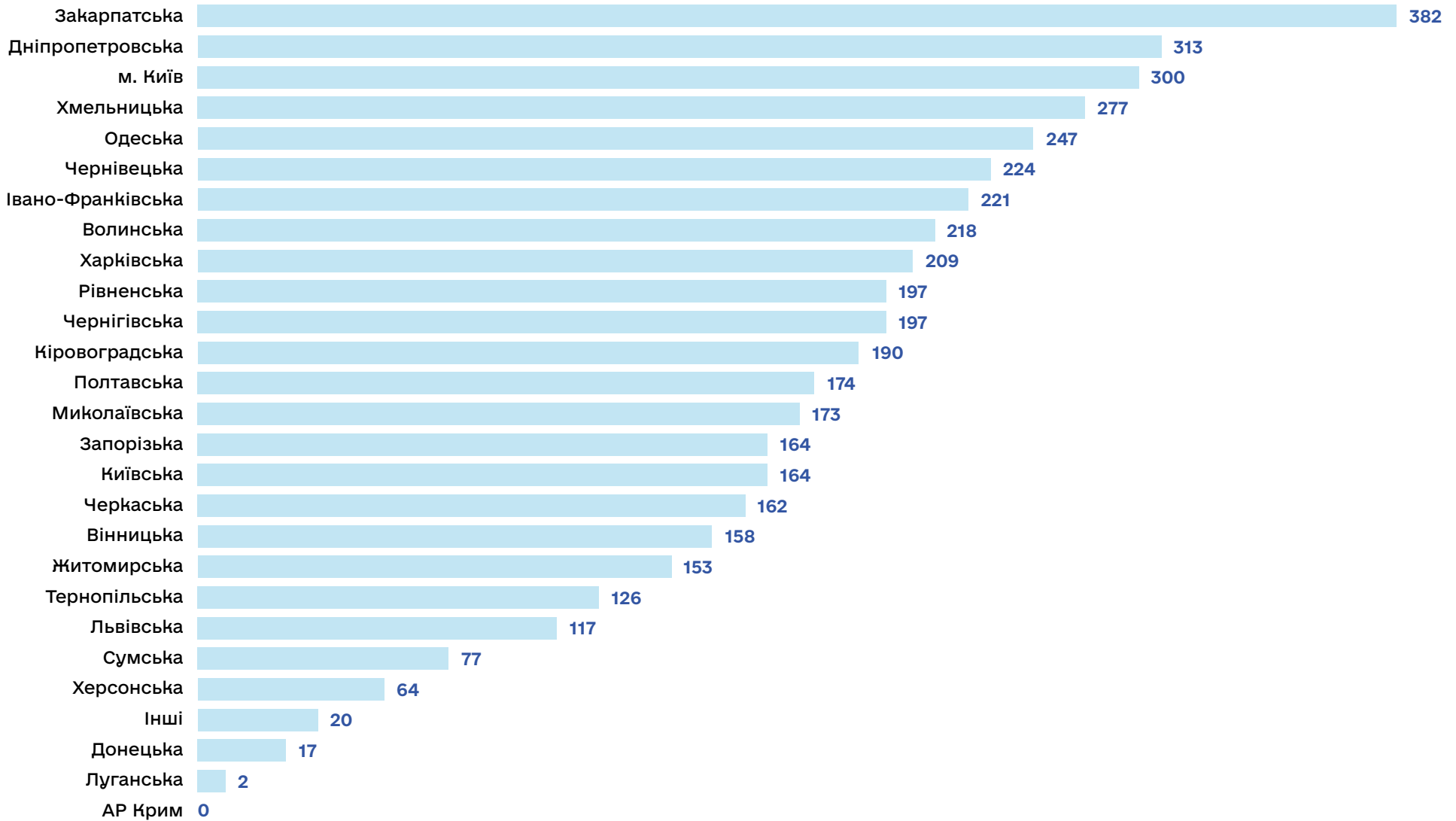
Це більше на 42,2%, ніж у 2024 році.

Моніторингові візити та безвиїзні перевірки:

- 2 082** Права громадян, які постраждали внаслідок збройної агресії
- 936** Додержання прав дитини
- 626** Реалізація функцій національного превентивного механізму
- 433** Додержання права на справедливий суд та процесуальних прав
- 383** Безвиїзні перевірки / моніторингові візити щодо дотримання права на звернення та доступ до інформації
- 174** Додержання рівних прав і свобод
- 109** Додержання соціальних та економічних прав
- 98** Моніторинги у сфері захисту персональних даних
- 59** Додержання прав у секторі безпеки та оборони
- 13** Міжнародні моніторингові візити

Регіони проведення моніторингу

Упродовж 2025 року опрацювали **3 240** позицій до проєктів законів і підзаконних актів.

1 310	Додержання соціальних та економічних прав	190	Додержання рівних прав і свобод, прав національних меншин, політичних та релігійних поглядів
598	Додержання права на справедливий суд та процесуальних прав	106	Додержання прав громадян, постраждалих від збройної агресії
455	Додержання прав у секторі оборони	19	Реалізація функцій національного превентивного механізму
331	Додержання інформаційних прав		
231	Додержання прав дитини		

Найбільшу кількість пропозицій підготували у сфері додержання соціально-економічних прав – **40,4%**.

Ключові показники роботи

Було відкрито **6 161** провадження.

Підготовлено **151** подання.

Складено **35** протоколів про адміністративні правопорушення.

Щоб розуміти темп: щодня Секретаріат Уповноваженого
опрацьовував близько **12** законодавчих позицій, проводив близько
18 моніторингових візитів і отримувал близько **580** звернень!

Права дитини

- 3 426** опрацьованих звернень
- 826** відвідувань та **110** безвиїзних моніторинрів
- 8 139** надано рекомендацій
- 231** опрацьований НПА
- 14 927** поновлених прав дитини

Повернення дітей із Новопетрівської спеціальної школи з Миколаївщини, які були депортовані до Росії.

Робота над поверненням українських дітей

Станом на 31 грудня 2025 року українським державним структурам спільно з громадськими організаціями та міжнародними партнерами вдалося **повернути 1 943** дитини з ТОТ та Російської Федерації, з них у 2025 році – **667** дітей.

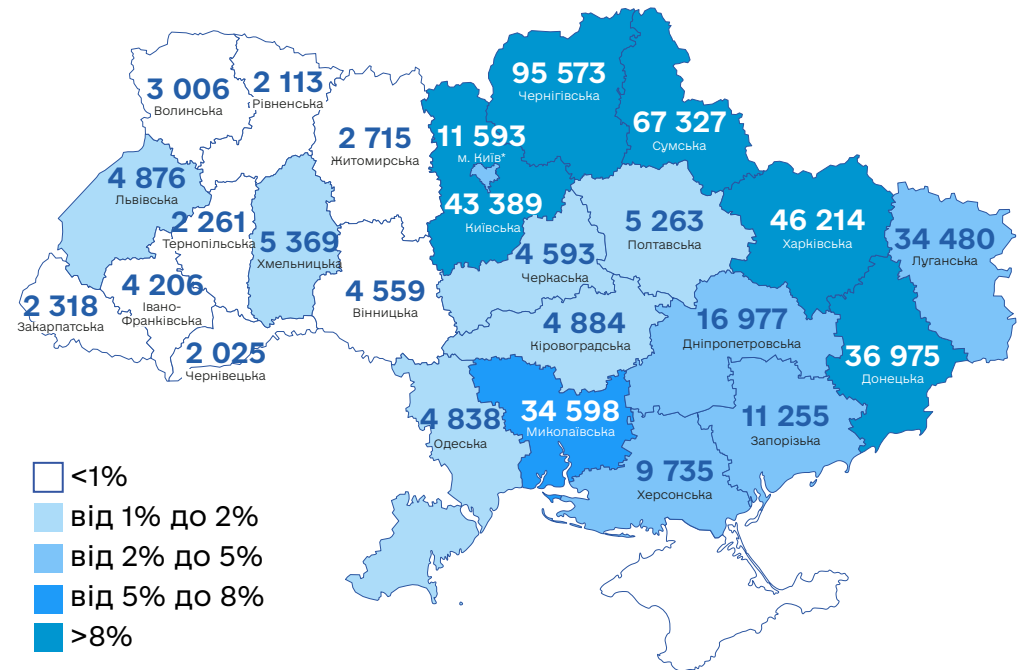
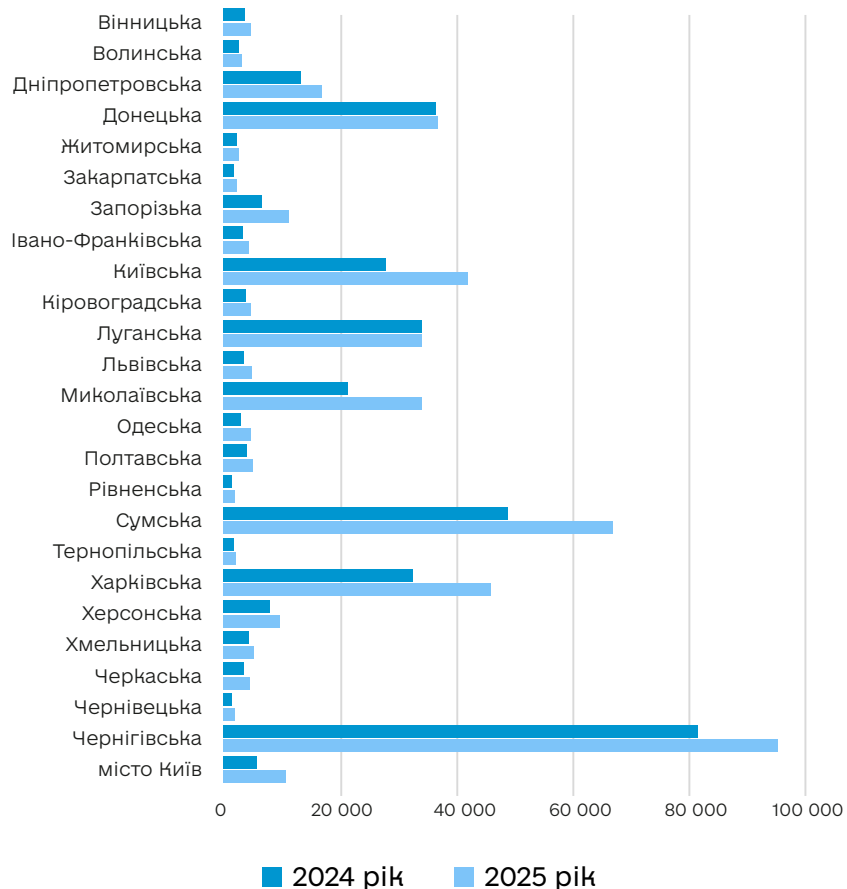
Секретаріат Уповноваженого повернув **410** дітей, з них у 2025 році – **194** дитини.

Україна повернула **2 089** дитини (станом на 15.04.2026).

Надання дитині статусу постраждалої внаслідок збройного конфлікту в Україні станом на 31 грудня 2025 року

Ріст кількості заяв, що надійшли для отримання статусу:

Загалом по Україні подано **461 142** заяв для отримання статусу дитини, постраждалої внаслідок збройного конфлікту.

За 2025 рік ми здійснили **826** відвідувань та **110** безвиїзних моніторингів.

Поновлено **14 927** прав дітей.

Виявлено **205** фактів насильства сексуального, фізичного, психологічного стосовно вихованців закладів з боку керівництва та працівників закладів, помещення дітей до закладів із надання психіатричної допомоги.

Рекомендації Уряду:

забезпечити розробку та внесення змін до Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми і Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми з іншими НПА, що регулюють діяльність суб'єктів у сфері захисту прав дитини з метою узгодження єдиних термінів реагування на повідомлення про насильство, чіткого розмежування обов'язків та відповідальності суб'єктів.

Діти, тимчасово переміщені (евакуйовані) за кордон

1 342 дитини продовжують перебувати в тимчасовому переміщенні (евакуації) за межами України.

Проблемні питання:

- перешкоджання у поверненні до України дітей;
- відсторонення супроводжувачих осіб;
- неналежний контроль з боку ОВА;
- діти п'ятий рік перебувають в умовах евакуації;
- втрачають ідентичність;
- розділені з рідними братами та сестрами.

Рекомендовано Уряду:

забезпечити координацію діяльності та взаємодію Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України, Державної служби України у справах дітей та Національної соціальної сервісної служби України з обласними військовими адміністраціями щодо додержання прав дітей, тимчасово переміщених (евакуйованих) за межі України, зокрема реагування на виявлені порушення (у разі їх виявлення), проведення моніторингових візитів (термінових моніторингових візитів), оцінювання потреб дітей та їх повернення на територію України та влаштування до сімейних форм виховання.

Створення умов для міграційного приросту населення. Возз'єднання сімей та евакуація цивільних громадян із ТОТ України та РФ

Проблема:

- відсутність визначеного механізму повернення громадян з ТОТ та РФ;
- у 2025 році до Уповноваженого надійшли **421** звернення з клопотанням про допомогу в поверненні в Україну (у 2024 році – 40).

Результат:

за рік забезпечено евакуацію на підконтрольну Україні територію **363** цивільних осіб (у 2024 – 58).

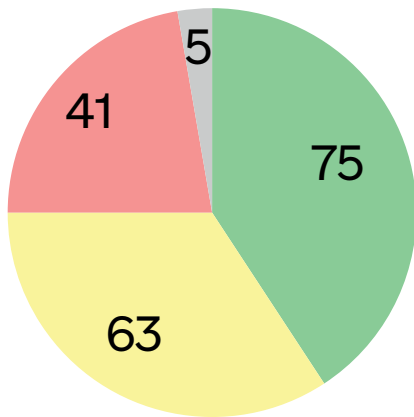
Рекомендації:

- розробити та прийняти нормативно-правовий акт, який регулюватиме механізм повернення цивільних осіб на підконтрольну Уряду України територію з ТОТ та території РФ;
- затвердити міжвідомчий алгоритм дій при поверненні громадян України;
- визначити процедури ідентифікації, документування, консульського та гуманітарного супроводу, координації з міжнародними партнерами.

Стан виконання рекомендацій

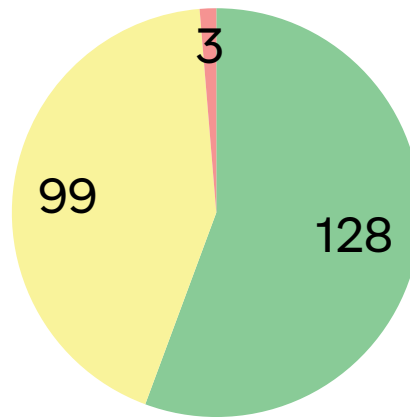
У Щорічній доповіді за 2024 рік

на національному
рівні надано
184 рекомендації,
з них:

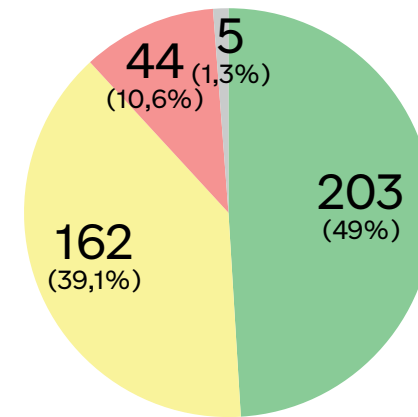
- Виконано
- У процесі виконання
- Не виконано
- Втратило актуальність

на регіональному
рівні надано
230 рекомендацій,
з них:

- Виконано
- У процесі виконання
- Не виконано

всього
414 рекомендацій,
з них:

- Виконано
- У процесі виконання
- Не виконано
- Втратило актуальність

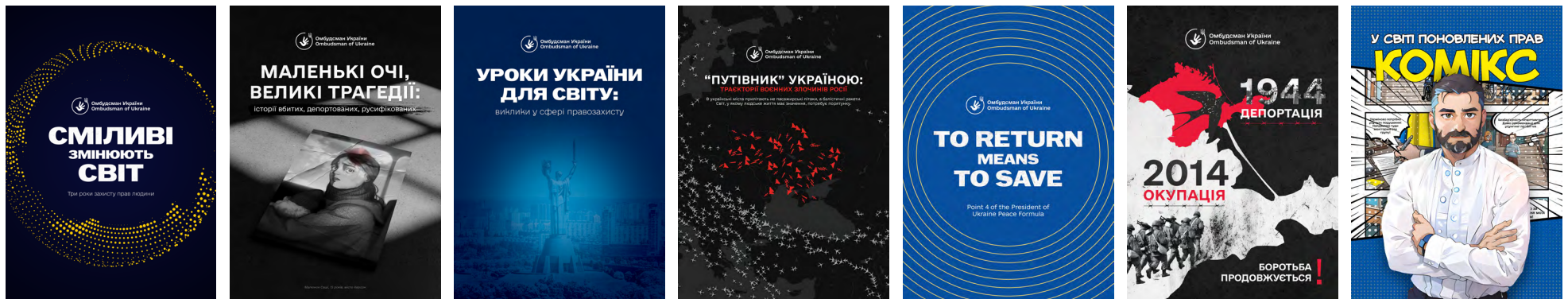
Стан виконання рекомендацій Щорічної доповіді

про стан дотримання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2024 році виконавцями, які мали найбільшу кількість рекомендацій від Уповноваженого у Доповіді 2024 року

Портал
інформаційних
брошур

Як звернутися до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини?

“Гаряча лінія”:

- **0800 50 17 20** (безкоштовно)
- **hotline@ombudsman.gov.ua**
(виключно для електронних звернень та адвокатських запитів)
- **zapyt@ombudsman.gov.ua**
(виключно для подання запитів на інформацію)

Телефони:

- **+38 044 299 74 08**
(для дзвінків із-за кордону)
- **+38 093 406 80 17**
(для дзвінків з TOT | WhatsApp, Viber, Telegram)

Громадська приймальня Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини працює:

- понеділок–четвер – з 9:00-13:00; 13:45-17:00
- п’ятниця – з 9:00-13:00; 13:45-16:45
- субота, неділя – вихідні дні

Адреса: 01008, м. Київ, вул. Інститутська, 21/8.

Громадські
приймальні
в регіонах:

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine